

KONTROLIUOJAMASIS GABENIMAS – DE LEGE LATA, PROCESINĖ PRIEVARTOS PRIEMONĖ – DE LEGE FERĒNDA

**Dr. Eglė Latauskienė
Dr. Snieguolė Matulienė**

Mykolo Romerio universiteto Viešojo administravimo fakulteto
Kriminalistikos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonai 2714611, 2714528
Elektroninis paštas krk@mruni.lt

*Pateikta 2005 m. rugsėjo 9 d.
Parengta spausdinti 2005 m. gruodžio 14 d.*

Pagrindinės sąvokos: ikiteisminis tyrimas, kontroliuojamasis gabenimas, konvencija, metodas, procesinės prievartos priemonės.

S a n t r a u k a

Straipsnyje pristatomas vienas iš procesinių prievartos priemonių realizavimo metodų – kontroliuojamasis gabenimas. Teisinėje literatūroje apie šį neviešo pobūdžio baudžiamojo persekiojimo metodą nekalbama, todėl darbo autorės išnagrinėjo kontroliuojamojo gabenimo teisinius klausimus, analizavo jo taikymo ypatumus.

Operatyvinės veiklos veiksmai ir metodai baudžiamajame procese įpareigoja kriminalistikos mokslo atstovus parengti jų atlikimo ir fiksavimo kriminalistinius taktinius būdus, rekomendacijas ir technines priemones. Šiame straipsnyje kontroliuojamasis gabenimas pristatomas kaip efektyvus nusikalstamų veikų tyrimo metodas, numatomi jo tikslai, rūšys, realizavimo etapai.

Įvadas

Lietuva dėl savo geografinės ir geopolitinės padėties laikoma tranzitine valstybe. Nuo 2004 m. gegužės 1 d. mūsų valstybė buvo priimta į Europos Sąjungą. Vienas iš strateginių uždavinių Lietuvai, kaip Europos Sąjungos narei, yra išorinių sienų su Rusija ir Baltarusija saugumo užtikrinimas, todėl valstybės sienų apsauga ir kontrabandos kontrolė buvo pradėta koordinuoti ne tik nacionaliniu lygiu, bet ir derinama su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis.

Teisėsaugos institucijos, siekdamos nustatyti asmenis, susijusius su neteisėtu narkotinių, psichotropinių, nuodingųjų bei radioaktyviųjų medžiagų, šaunamųjų ginklų ir šaudmenų, pinigų, kultūros vertybių gabenimu, Lietuvos Respublikos sutarčių nustatyta tvarka gali taikyti kontroliuojamojo gabenimo metodą. Taikant šį metodą leidžiama neteisėtai gabenamas arba įtariamas, kad neteisėtai gabenamas, minėtų objektų siuntas įvežti į Lietuvos Respublikos muitų teritoriją, išvežti iš jos arba gabenti per ją tranzitu, kai muitinė bei kitos teisėsaugos institucijos apie tai žino ir kontroliuoja.

Išanalizuoti teisės aktai parodė, kad šis teisėsaugos institucijų taikomas metodas apibūdintas vienodai, tačiau tarptautinių teisės aktų vertimas į lietuvių kalbą nėra suvienodintas, todėl šis metodas įvardytas skirtingais terminais, o tai gali iškraipyti jo taikymo esmę.

Kontroliuojamojo gabenimo teisinis reguliavimas

Operatyvinės veiklos veiksmai ir metodai baudžiamajame procese įpareigoja kriminalistikos mokslo atstovus parengti jų atlikimo ir fiksavimo kriminalistinius taktinius būdus, rekomendacijas ir technines priemones. Tačiau mes neišvengiamai susidursime su operatyvinės veiklos pagrindiniais principais kaip viešojo intereso apsaugos, konspiracijos, konfidencialumo, viešų ir slaptų priemonių bei metodų derinimo bei jų įgyvendinimo problemomis.

Vieni iš svarbiausių teisės aktų, reglamentuojančių kontroliuojamojo gabenimo metodą, yra tarptautiniai aktai (konvencijos, sutartys). Jungtinių Tautų Organizacijos 1988 m. konvencijos „Dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta“ 1 straipsnyje pasakyta, kad „**kontroliuojamasis tiekimas** – metodas, kuris leidžia išvežti, pervežti arba įvežti į vienos ar kelių šalių teritoriją neteisėtas arba keliančias įtarimą narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų, taip pat medžiagų, nurodytų Konvencijos prieduose arba jas pakeičiančių medžiagų partijas, žinant ir atliekant priežiūrą kompetentingiems organams, siekiant išaiškinti asmenis, dalyvaujančius nusikaltimuose“ [1].

2000 m. gruodžio 13 d. Italijoje, Palermo mieste, buvo pasirašyta Jungtinių Tautų konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą [2]. Šioje Lietuvos ratifikuotoje konvencijoje kaip specialūs tyrimo metodai nurodyti: **kontroliuojamojo pristatymo metodas**, elektroninis stebėjimas ar kitokie stebėjimo metodai, operacijos panaudojant slaptus agentus. Šios konvencijos 2 straipsnyje šis metodas apibūdinamas kaip „**kontroliuojamojo pristatymo metodas**, kurį taikant neteisėtai gabenamas ar įtariamas, kad šios neteisėtai gabenamos, prekių siuntas leidžiama išvežti iš, gabenti tranzitu per ar įvežti į vienos ar kelių valstybių teritoriją, kai jų kompetentingos valdžios institucijos tai žino ir prižiūri, siekdamos iširti nusikaltimą ir nustatyti asmenis, susijusius su nusikaltimo padarymu“.

Konvencijos „Dėl muitinės administracijų tarpusavio pagalbos ir bendradarbiavimo“, kuri parengta vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu, 22 straipsnyje kalbama apie **kontroliuojamąjį gabenimą**, kad kiekviena valstybė narė įsipareigoja kitos valstybės prašymu užtikrinti, kad jos teritorijoje gali būti leidžiama vykdyti kontroliuojamuosius gabenimus, kai tiriami nusikaltimai, kuriuos padarius taikoma ekstradicija [3].

Konvencijos „Dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose“, kurią pagal Europos Sąjungos sutarties 34 straipsnį patvirtino Taryba, 12 straipsnyje kalbama apie **kontroliuojamąjį gabenimą** [4]. Analogiškai apie **kontroliuojamąjį gabenimą** teigiama Europos konvencijos „Dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose antrojo papildomo protokolo“ 18 straipsnyje [5].

Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Gruzijos Respublikos Vyriausybės susitarimo „Dėl bendradarbiavimo kovojant su muitinės įstatymų pažeidimais“ 1 straipsnyje pasakyta, kad „**kontroliuojamasis pristatymas** – metodas, kurį taikant leidžiama neteisėtas arba įtariamas narkotinių priemonių, psichotropinių medžiagų arba jas pakeičiančių medžiagų siuntas išvežti iš Šalių teritorijų, pervežti per jas tranzitu arba į jas įvežti, Šalių kompetentingoms valstybinėms institucijoms žinant ir prižiūrint, siekiant nustatyti asmenis, susijusius su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta“ [6].

Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo (toliau – LR OV) 3 straipsnyje pasakyta, kad „**kontroliuojamasis gabenimas** – sankcionuoti veiksmai, kurių metu leidžiama įvežti į Lietuvos Respublikos teritoriją, pervežti per ją arba išvežti iš jos neteisėtai gabenamas ar keliančias įtarimą prekes bei kitokius objektus, kontroliuojant operatyvinės veiklos subjektui, siekiant išaiškinti nusikalstamas veikas, jas rengiančius, darančius ar padariusius asmenis“ [7].

Išanalizavus šiuos teisės aktus, matyti, kad juose vienodai apibrėžtas šis teisėsaugos institucijų taikomas metodas, tačiau tarptautinių aktų vertimas į lietuvių kalbą nėra suvienodintas, todėl šis metodas įvardytas skirtingais terminais – „**kontroliuojamasis tiekimas**“, „**kontroliuojamasis pristatymas**“ ir „**kontroliuojamasis gabenimas**“, o tai gali iškraipyti šio metodo esmę. Mūsų manymu, terminas „**kontroliuojamasis gabenimas**“ tiksliausiai apibūdina šį metodą, nes žodžio „**gabenimas**“ semantinė prasmė yra „krovinio nešimas, vežimas“, tuo tarpu „**tiekimas**“ suprantamas kaip „aprupinimas, gaminimas, darymas, taisymas“, o „**pristatymas**“ – „atgabenimas, nugabento daikto pateikimas“ [8].

Kontroliuojamojo gabenimo metodas taikomas bendradarbiaujant užsienio šalims tarptautiniu lygiu. Jos, prireikus taikyti šį specialų metodą, sudaro dvišales ar daugiašales sutartis arba susitarimus. Jei sutartis arba susitarimas nėra sudaryti, sprendimai tarptautiniu lygiu taikyti tokius specialius tyrimo metodus priimami atsižvelgiant į kiekvieną atskirą atvejį ir, prireikus, atsižvelgiama į finansinius susitarimus ir sutarties sąlygas, į suinteresuotų valstybių (konvencijos šalių), vykdomą jurisdikciją. To-

kios sutartys ar susitarimai sudaromi bei įgyvendinami nuosekliai laikantis valstybių suverenios lygybės principo ir vykdomi nenukrypstamai laikantis tų sutarčių ar susitarimų sąlygų. Sprendimai taikyti kontroliuojamojo pristatymo metodą tarptautiniu lygiu gali suinteresuotų valstybių (konvencijos šalių) sutikimu apimti tokius metodus kaip: prekių susekimas ir leidimas jas gabenti nepakeistas arba jų paėmimas ar visų ar dalies pakeitimas kitomis.

Taikant Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – LR BPK) 158 straipsnyje numatytą procesinę prievartos priemonę „**Savo tapatybės neatskleidžiančių ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmai**“ galima atlikti dviejų rūšių veiksmus:

1) slapta patekti į gyvenamąsias patalpas, transporto priemones ir apžiūrėti šiuos objektus, laikinai paimti bei apžiūrėti dokumentus, paimti tyrimui medžiagas, žaliavas ir produkcijos pavyzdžius bei kitus objektus, neskelbiant apie jų paėmimą, **atlikti kontrolinį¹ gabenimą**, užmegzti ryšius su asmenimis, tapusiais nusikalstamos veikos tyrimo objektais, ir pan.;

2) atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse nėra apibrėžta **kontroliuojamojo gabenimo** sąvoka, todėl reikia vadovautis sąvokomis, kurios apibrėžtos anksčiau nurodytuose tarptautiniuose teisės aktuose ir Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 3 straipsnyje pateiktu kontroliuojamojo gabenimo apibrėžimu.

Tokia susiklosčiusi kontroliuojamojo gabenimo teisinio reguliavimo situacija lemia tai, kad mes apie kontroliuojamąjį gabenimą kalbame tik kaip apie procesinės prievartos priemonės realizavimo metodą. Tačiau kontroliuojamojo gabenimo reglamentacija yra būtina baudžiamajame procese, nes tai padaryti įpareigoja tarptautiniai teisės aktai ir nauja procesinių prievartos priemonių koncepcija Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse.

Kontroliuojamojo gabenimo taikymo galimybės atskleidžiant ir tiriant nusikalstamas veikas

Kontroliuojamasis gabenimas, kaip procesinės prievartos priemonės metodas, taikomas kontrabandos byloje. Tačiau tokio gabenimo atvejai Lietuvoje tiriant kontrabandą yra pavieniai. Jie buvo atlikti daugiausia dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrabandos. Ikiteisminiuose tyrimuose dėl cigarečių kontrabandos atliekant procesinius veiksmus, pagal LR BPK 158 straipsnį² nebuvo atliktas nė vienas tabako ir jo gaminių (cigarečių) kontroliuojamasis gabenimas.

Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad iki to momento, kol nėra pradėtas ikiteisminis tyrimas, kontroliuojamasis gabenimas vykdomas remiantis LR OVĮ 13 straipsnyje „**Kontroliuojamasis gabenimas**“ reikalavimais ir kurį sankcionuoja LR generalinis prokuroras ar jo įgaliotas generalinio prokuroro pavaduotojas arba apygardų prokuratūrų vyriausieji prokurorai pagal operatyvinės veiklos subjekto vadovo ar jo įgalioto vadovo pavaduotojo motyvuotą teikimą. Pradėjus ikiteisminį tyrimą ir iškilus būtinybei atlikti kontroliuojamąjį gabenimą, jis vykdomas pagal LR BPK 158 straipsnį „**Savo tapatybės neatskleidžiančių ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmai**“. Tokie veiksmai leidžiami tik ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi gavus prokuroro prašymą.

Mūsų manymu, kontroliuojamasis gabenimas yra efektyvus nusikalstamų veikų tyrimo metodas, kuriu galima kontroliuoti kontrabandos subjektų sulaikymo eigą, apsaugoti nuo priešlaikinio liudytojų atskleidimo, kontrabandos dalyko sunaikinimo ir kt. *Pagrindiniai jo tikslai:*

- 1) nustatyti ir sulaikyti kontrabandos subjektus;
- 2) demaskuoti ir išskaidyti organizuotas grupes arba nusikalstamus susivienijimus, užsiimančius kontrabanda;
- 3) pagerinti tyrimo kokybę, išaiškinti dar nežinomus, aukštesnio lygio kontrabandos subjektus (pavyzdžiui, organizatorius);
- 4) gauti papildomų duomenų, būtinų greitam ir išsamiam nusikalstamos veikos ikiteisminiam tyrimui;

¹ Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 158 str. komentare minimas „kontrolinis gabenimas“, o kituose norminiuose aktuose – kontroliuojamasis gabenimas. Mūsų nuomone „kontroliuojamasis“ yra platesnė sąvoka, nes kontroliuoti reiškia – tikrinti, laikyti ką nors savo rankose, lemti kieno nors veiksmus (žr.: Tarptautinių žodžių žodynas / Sudarytojai A. Bendorienė, V. Bogašienė, E. Dagtė ir kt. Vilnius, 2004. P. 399). Tuo tarpu žodis „kontrolinis“ reiškia „tikrinamasis, leidžiantis įsitikinti, palyginti“ (Ten pat. P. 399).

² Lietuvos Respublikos Generalinio prokuroro 2003 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. I-90 patvirtintose rekomendacijose „Dėl operatyvinės veiklos įstatymo ir baudžiamojo proceso kodekso 154, 158, 159 ir 160 straipsnių taikymo pradėjus ikiteisminį tyrimą“ yra nurodyta, kad atliekant **kontroliuojamąjį gabenimą** reikia vadovautis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 158 straipsniu „**Savo tapatybės neatskleidžiančių ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmai**“.

- 5) gauti įrodomosios reikšmės duomenis apie įtariamųjų sąmoningą nusikalstamą veiklą;
- 6) nustatyti kontrabandos gabenimo būdus ir saugojimo vietas;
- 7) aptikti papildomą kontrabandą;
- 8) patvirtinti galutinį kontrabandinių prekių vartotoją (užsakovą).

Lietuvoje taikyti kontroliuojamąjį gabenimą gali:

- 1) **atliekant procesinius veiksmus**, kai priimta atitinkama teisėjo ar teismo nutartis (pagal LR BPK): a) ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnai ir b) kiti asmenys¹.
- 2) **atliekant operatyvinius veiksmus**, juos sankcionavus (pagal LR OVĮ): a) operatyvinės veiklos subjektai ir b) operatyvinės veiklos subjektai kartu su operatyvinės veiklos slaptaisiais dalyviais (pavyzdžiui, kai atliekamas kompleksas operatyvinių veiksmų – kontroliuojamasis gabenimas ir nusikalstamos veikos imitacijos modelis).

Mūsų nuomone, išskirti kontroliuojamojo gabenimo subjektus, vykdančius tiek procesinius (ikiteisminio tyrimo), tiek operatyvinius veiksmus, būtina.

Remiantis minėtais norminiais aktais Lietuvoje galimos šios **kontroliuojamojo gabenimo rūšys**:

- 1) kontroliuojamasis gabenimas, **įtraukiant bendradarbiaujančius kontrabandos subjektus**. Jį galima atlikti kai: a) kontrabandos subjektas sutinka bendradarbiauti, pristatant kontrabandos dalyką į paskirties vietą sulaikius pasienyje; b) kontrabandos subjektas, nustatytas kito tyrimo metu, sutinka bendradarbiauti pristatant kontrabandos dalyką į paskirties vietą; c) pats ikiteisminio tyrimo pareigūnas, kiti asmenys (pagal LR OVĮ operatyvinės veiklos subjektai ar slaptieji operatyvinės veiklos dalyviai) atlieka kontroliuojamąjį gabenimą arba lydi pažeidėją (kontrabandos subjektą).
- 2) **neakivaizdi palyda** – tai kontroliuojamasis gabenimas, kai kontrabandos dalyką toliau leidžiama gabenti į paskirties vietą prižiūrint teisės saugos institucijų pareigūnams ir nedalyvaujant bendradarbiaujančiam asmeniui, kai: a) kontrabandos dalyką aptinka muitinio patikrinimo metu apie tai nežinant kontrabandos subjektui; b) transportuotojas gali žinoti arba nežinoti apie kontrabandą.
- 3) **praleidimas** – kai kontrabandos dalykas gabenamas per šalį tranzitu į kitą šalį arba į paskirties vietą šalies viduje; atliekant tarptautinį kontroliuojamąjį gabenimą arba turint išankstinių duomenų apie tokio krovinio tikslų gabenimo laiką, paskirties vietą ir kt., kurį gali inicijuoti operatyvinės veiklos subjektas; arba tai gali būti sulaikymo arba tyrimo užsienyje rezultatas.

Kontroliuojamasis gabenimas galimas per sausumos sienos kirtimo punktus; oro (keleiviai arba įgula; oru gabenami kroviniai) ir jūrų uostus (keleiviai arba įgula, jūrinių konteinerių importas (eksportas); transporto priemonių importas (eksportas); tarptautiniu paštu.

Autorės siūlo išskirti kontroliuojamojo gabenimo realizavimo etapus:

- 1) kontrabandos sulaikymas, neatidėliotinių tyrimo veiksmų atlikimas arba (ir) ikiteisminio tyrimo tyrėjų, operatyvinių darbuotojų bendradarbiavimas siekiant atlikti kontroliuojamąjį gabenimą;
- 2) kontrabandos subjekto sutikimas bendradarbiauti²;
- 3) kontrabandos paskirties vietos, kitų objektyviosios pusės duomenų nustatymas;
- 4) įtariamųjų grupės nustatymas, duomenų apie juos surinkimas;
- 5) pasirengimas kontroliuojamajam gabenimui, veiksmų „sankcionavimas“;
- 6) kontroliuojamojo gabenimo vykdymas;
- 7) įtariamųjų sulaikymas su įkalčiais.

Pareigūnas, sulaikęs kontrabandą, turi greitai priimti sprendimą dėl kontroliuojamojo gabenimo metodo taikymo, kadangi laikas yra vienas iš svarbiausių veiksnių, leidžiančių sėkmingai taikyti šį tyrimo metodą. Nemažai laiko atima procesinių (ir neprocesinių) veiksmų atlikimas, teisminių nutarčių, leidžiančių atlikti kontroliuojamąjį gabenimą ir kitus, šio metodo sėkmingam taikymui užtikrinti būtinus, procesinius veiksmus (telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos kontrolę ir įrašų darymą, slaptą sekimą ir kt.), gavimas. Būtina numatyti – šio taikyto metodo naudą tolesniam tyrimui (teisinė perspektyva): a) numatyti ikiteisminio tyrimo tikslus; b) sekimo galimybes (surinkti ir išanalizuoti duomenis apie kontrabandos subjektus, jų gyvenamąsias, lankymosi ir darbo vietas; c) kontroliuojamo gabenimo maršrutą; krovinio pristatymo vietą; d) galimus kontrabandos organizatorių kont-

¹ Asmenys, kurie nėra ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnai, kontroliuojamąjį gabenimą gali atlikti tik ypatingais atvejais, jeigu ikiteisminio tyrimo metu nėra kitų galimybių nustatyti nusikaltimus darančius asmenis.

² Šio etapo gali ir nebūti, kai kontrabandos subjektas nesutinka bendradarbiauti arba jam nežinoma apie kontrabandos sulaikymą.

raveiksmus ir pan.; e) sutelkti pareigūnų pajėgas (kontroliuojamojo gabenimo specialistus, technikus, sekimo padalinio pareigūnus, ikiteisminio tyrimo tyrėjus ir kt.); f) pasirūpinti transporto ir technikos priemonėmis ir kt.

Šis metodas gali būti taikomas tik tais atvejais, kai be jo negalima pasiekti reikiamų baudžiamojo proceso tikslų. Jo taikymas turi būti nedelsiant nutrauktas, kai tai tampa nereikalinga ikiteisminiam tyrimui. Asmeniui (asmenims), kuriems buvo taikytas kontroliuojamasis gabenimas jiems nežinant, baigus jį taikyti turi būti pranešta apie tai. Pranešti būtina iškart, kai tik įmanoma tai padaryti nepakenkiant ikiteisminio tyrimo sėkmei (LR BPK 161 str. 1 d.). Pranešime asmeniui nurodoma tik tai, kad ikiteisminio tyrimo metu jo atžvilgiu buvo taikyta procesinė prievartos priemonė pagal LR BPK 158 straipsnį, kurios metu buvo atliktas kontroliuojamasis gabenimas.

Duomenys, gauti atliekant kontroliuojamąjį gabenimą, gali būti panaudoti:

- 1) ikiteisminio tyrimo tyrėjų darbe, siekiant greitai ir išsamiai ištirti nusikalstamas veikas;
- 2) sprendžiant LR OVĮ 5 straipsnyje numatytus uždavinius.

Pagal LR OVĮ, atliekant kontroliuojamąjį gabenimą, gautą informaciją tyrėjas gali panaudoti kaip operatyvinę informaciją tiriant nusikalstamas veikas. Šia informacija ikiteisminio tyrimo tyrėjas gali pagal tam tikrus susitarimus keisti su kitomis valstybėmis, institucijomis, tarnybomis ir kt. Tačiau tokia informacija negali būti pagrindas pradėti ikiteisminį tyrimą, atlikti tam tikrus ikiteisminio tyrimo veiksmus ir procesinės prievartos priemones. Ją būtina įteisinti pagal LR BPK reikalavimus.

Išvados

Kontroliuojamojo gabenimo teisinė reglamentacija būtina baudžiamajame procese, nes tai padaryti įpareigoja tarptautiniai teisės aktai ir nauja procesinių prievartos priemonių koncepcija Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse.

Dėl skirtingos semantinės kontroliuojamojo gabenimo sąvokos reikšmės kontroliuojamojo gabenimo, kaip procesinės prievartos priemonės, realizavimo metodas gali būti suvokiamas skirtingai. Būtina suvienodinti šio metodo sąvoką visuose Lietuvos Respublikos teisiniuose aktuose.

Šis metodas taikomas, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas priima sprendimą taikyti procesinę prievartos priemonę, numatytą pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 158 straipsnį, ir yra būtinybė atlikti kontroliuojamąjį gabenimą.

Pagal LR BPK 158 straipsnį, atliekant kontroliuojamąjį gabenimą, gauti ir užfiksuoti faktiniai duomenys turi įrodomąją reikšmę ir gali būti pripažinti įrodymais teisme.

LITERATŪRA

1. **Jungtinių Tautų Organizacijos** 1988 m. konvencija „Dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta“ // Valstybės žinios. 1998. Nr. 38–1004.
2. **Jungtinių Tautų** konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą // Valstybės žinios. 2002. Nr. 51–1933.
3. **Konvencija** dėl muitinės administracijų tarpusavio pagalbos ir bendradarbiavimo, parengta vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu // Valstybės žinios. 2004. Nr. 112–4180.
4. **Konvencija** dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose, kurią pagal Europos Sąjungos sutarties 34 straipsnį patvirtino Taryba // Valstybės žinios. 2004. Nr. 154–5599.
5. **Europos** konvencijos dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose antrasis papildomas protokolai // Valstybės žinios. 2004. Nr. 42–1374.
6. **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės ir Gruzijos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl bendradarbiavimo kovojant su muitinės įstatymų pažeidimais // Valstybės žinios. 2000. Nr. 87–2660.
7. **Lietuvos Respublikos** operatyvinės veiklos įstatymas // Valstybės žinios. 2002. Nr. 65–2633.
8. **Dabartinės** lietuvių kalbos žodynas. – Vilnius, 2000.

Controlled Delivery – de Lege Lata, the Compulsory Measure of Criminal Trial – Fe Lege Ferénda

***Dr. Eglė Latauskienė
Dr. Snieguolė Matulienė
Mykolas Romeris University***

Keywords: Pre-trial investigation, Controlled delivery, Conventions, Compulsory measures of criminal procedure, Methods of compulsory measure.

SUMMARY

Lithuania is considering as transit state because of its geographical and geopolitical positiona. Our state became the member of Europe Union on the 1st May‘ 2004. One of strategic purpose of Lithuania as member of Europe Union is ensure of outside borders with Russia and Byelorussia security. Because of that security of state borders and control of smuggling were started to coordinate not only on state level, but either regularize with others Europe Union states.

The research represents the one of method of compulsory measure implementation – controlled delivery. This unadvertised method of prosecution isn’t considered in juridical literature, because of those authors of article analysed the legal questions concerning the controlled delivery, and special features of its implementation.

The analysis of legal grounds showed, that this method implementing by law enforcement institutions is characterised, but translation of international law statutes in Lithuanian language isn’t uniformed, that determines different terms of this method, it can deform the essence of method.

Squad actions and methods incorporated in penal procedure oblige the representatives of criminalistic science to prepare criminalistics tactical methods, recommendations and technical measures.

Controlled delivery is effective method of criminal actions investigation, by that we can control detention process of subjects of smuggling, secure from untimely disclosure of witnesses, destruction of smuggling object and others. The main purposes of it:

- 1) establish, detain smuggling subjects;*
- 2) destroy and resolve organised groups or criminal alliances occupied smuggling;*
- 3) improve the quality of investigation by establishing unknown and often high rate subjects of smuggling (for example, organizer);*
- 4) receive additional information for quick and comprehensive pre-trial investigation of criminal action;*
- 5) receive the evidential facts, that illegal action was committed purposely;*
- 6) establish transporting methods and storages of smuggling objects;*
- 7) detect the additional smuggling objects;*
- 8) confirm the end consumer of smuggling goods (customer).*

During controlled delivery that implemented according Lithuanian Operative actions law investigator all received information can use as operative information for crime investigation. Suchan informationa pre-trial investigator can exchange with another states or institutions according certain contracts. But suchan information can’t be the ground for pre-trial investigation start, for certain actions of pre-trial investigation and compulsory measures implementation.

During controlled delivery that implemented according the Penal Code of Lithuania, article 158, received and fixated information is evidential and can be accepted as evidences in court.

